

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2010

AFRIKAANS TWEEDE ADDISIONELE TAAL – EERSTE VRAESTEL

PUNTE: 120

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 17 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit VIER afdelings.

AFDELING A: Leesbegrip VRAAG 1 – 3 (30 punte)

AFDELING B: Opsomming VRAAG 4 (10 punte)

AFDELING C: Taal VRAAG 5 – 9 (60 punte)

AFDELING D: Letterkunde VRAAG 10 – 12 (20 punte)

2. Lees alle instruksies noukeurig deur.
3. Beantwoord AL die vrae.
4. Begin elke afdeling op 'n NUWE bladsy.
5. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
6. Laat 'n reël oop na elke antwoord.
7. Skenk veral aandag aan spelling en sinskonstruksie.
8. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: LEESBEGRIP**VRAAG 1: TYDSKRIFARTIKEL**

Lees die onderstaande teks en beantwoord die vrae.

“As kind wou ek altyd anders wees en doen wat die ander kinders nog nie gedoen het nie.”

1. Florence Masebe is as een van ses kinders net buite Polokwane naby die bekende Zebediela-lemoenplaas gebore. Haar pa was 'n priester by 'n kerk en op weekdae is dit as skool gebruik. Florence het soggens om die kerk gespeel en gereeld haar kop by die venster ingedruk om te hoor wat die juffrou sê.
2. “As die kinders nie die antwoorde geken het nie, het ek dit sommer deur die venster geskree,” vertel sy laggend. Die juffrou het gou besluit sy moet maar liever saam op die skoolbanke kom sit en toe begin Florence al op vier skoolgaan!
3. Na haar pa se dood het sy en haar drie broers en twee susters by haar ma se suster in Tshakhuma in Venda gaan bly. Na skool wou sy drama studeer en sy het gehoor die Universiteit van Kaapstad se kursus is die beste.
4. “Almal het gesê hulle sal my nie aanvaar nie, maar ek wou hulle wys. As kind wou ek altyd anders wees en doen wat die ander kinders nog nie gedoen het nie. Toe kry ek plek daar!” Dit was in 1990, pas na oud-pres. Nelson Mandela se vrylating. Sy het uit Venda 'n bus Johannesburg toe gehaal om van daar na Kaapstad te vlieg.
5. Na haar dramastudie het Florence dadelik as aanbieder van 'n kinderprogram op die ou CCV-televisiekanal begin werk. Sy het in Suid-Afrika se gewildste sepie *Generations* naam gemaak.
6. In Junie het sy in 7de Laan opgetree. Anders as haar karakter in die sepie, hou sy daarvan om tradisioneel te wees en vier nog gereeld tradisionele feeste.

[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 1 Oktober 2009]

VRAE:

- 1.1 Naby watter gewilde plaas is Florence gebore? (1)
- 1.2 Wat was Florence se pa se beroep? (1)
- 1.3 Waarvoor was die kerk ook gebruik? (1)
- 1.4 Gee EEN woord uit paragraaf 1 wat sê dat Florence elke oggend buite die kerk gespeel het. (1)

- 1.5   Waarom het sy buite gespeel en nie skool toe gegaan nie? (1)
- 1.6   Waaruit kan ons aflei dat sy slimmer as die ander kinders was? (2)
- 1.7   Op watter ouderdom het Florence begin skool loop? (1)
- 1.8   1.8.1   Waarom moes Florence in Venda gaan bly? (1)
- 1.8.2   By wie moes sy gaan bly? (1)
- 1.9   Van kleins af wou Florence soos al die ander kinders wees.
- 1.9.1   Is die stelling hierbo WAAR of ONWAAR? (1)
- 1.9.2   Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.9.1 uit die leesstuk. (1)
- 1.10   Watter soort vervoer het sy gebruik om by Kaapstad uit te kom? (1)
- 1.11   Beantwoord die volgende vrae:
- 1.11.1   Het Florence na haar studies gerus? Sê JA/NEE. (1)
- 1.11.2   Motiveer jou antwoord in VRAAG 1.11.1 deur EEN sin uit die teks
                    aan te haal. (1)
- 1.12   Kies die REGTE antwoord.
- “sy het naam gemaak...” beteken:
- A   Dit is waar sy haar naam gekry het.
- B   Sy het 'n sepiekarakter se naam oorgeneem.
- C   Dit is hoe sy bekend geword het.
- D   Dit is waar sy 'n slegte naam gekry het. (1)
- 1.13   1.13.1   Glo Florence in tradisie? Sê Ja/Nee. (1)
- 1.13.2   Motiveer jou antwoord in VRAAG 1.13.1. (1)
- 1.14   Waarom, dink jy, is die jaar 1990 belangrik in Florence se lewe?
            Gee TWEE redes. (2)

VRAAG 2: ADVERTENSIE

Lees die onderstaande advertensie en beantwoord die vrae.

VOORGRAADS**NUUSFLITS!**

Het jy gematrikuleer? Dis nog nie te laat vir VOORGRAADSE STUDENTE om aansoek te doen en te registreer as hulle vir die eerste keer in 2011 by UNISA wil studeer nie. Onthou, jy moet eers aansoek doen voor jy kan registreer!

Aansoeke heropen op 7 Oktober 2010 tot 5 Februarie 2011 en dit kos slegs R150.

Jy kan jou aansoek net aanlyn indien, so besoek UNISA se webwerf by www.unisa.ac.za vir meer inligting.

[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 14 Januarie 2010]

VRAE:

2.1 Kies die KORREKTE antwoord.

Wie, dink jy, sal in hierdie advertensie belangstel?

- A Iemand wat al klaar 'n graad het.
- B Iemand wat nog nie 'n graad behaal het nie.
- C Studente aan UNISA.
- D Gr. 11-leerders in 2010.

(1)

2.2 Wat moet jy doen voordat jy kan registreer?

(1)

2.3 Aansoeke kan per pos aan Unisa gestuur word.

2.3.1 Is die stelling hierbo WAAR of ONWAAR.

(1)

2.3.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 2.3.1 uit die leesstuk.

(1)

2.4 Wat is die sluitingsdatum vir aansoeke?

(1)

[5]

VRAAG 3: SPOTPRENT

Verwys na die spotprent en beantwoord die vrae.

3.1 3.1.1 Waarheen het die man sy vrou geneem? (1)

3.1.2 Wou die man sy vrou regtig na 'n meisieflik neem? Motiveer jou antwoord. (2)

3.2 Kies die KORREKTE antwoord.

Hulle het na 'n ... flik gaan kyk.

- A. romantiese
  - B. komedie
  - C. riller
  - D. liefdes
- (1)

3.3 Hoe weet jy dat Nols nie van sy vrou se opmerkings hou nie? (1)
[5]

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 4**

- Som die belangrikste wenke van hoe OM WATER TE BESPAAR in SEWE volsinne op.
- Jou opsomming moet ongeveer 60 woorde lank wees.
- Skryf die getal woorde onderaan die opsomming.

SPAAR WATER VIR 'n VOLHOUBARE TOEKOMS

Die Wes-Kaap se reënval die afgelope seisoen was baie swak – skaars die helfte van die gemiddelde hoeveelheid het in die opvangsgebiede van die belangrikste damme van Kaapstad geval. Die watervlakke van dié damme is veels te laag vir hierdie tyd van die jaar. Om seker te maak dat Kaapstad se water nie opraak nie, het die Departement van Waterwese en Bosbou die stad opdrag gegee om sy totale waterverbruik te verminder. Metodes om water te bespaar moet dus ingestel word.

Huishoudings mors die meeste water in die tuin. Mense moet dus probeer om bad- en wasbakwater te gebruik om plante en grasperke nat te gooi. Moenie grasperke of tuine natlei nie. Maak seker dat geen water vermors word nie.

Jy moet alle lekkende krane en tuinslange ondersoek en dit dadelik herstel. Was die motor met twee emmers water – dit kan elke keer baie water bespaar.

Moenie vergeet om die kraan toe te draai terwyl jy jou tande borsel of skeer nie. Probeer om vir vyf minute te stort eerder as om 'n vol bad te neem. As jy moet bad, tap dit net effens vol, of deel jou badwater.

Maak seker dat die kraan toegedraai is as jy die huis verlaat. Gebruik 'n "Seekoei-sak" of plastiekbottel in die toilet se waterbak om minder water te gebruik.

As almal minder water gebruik, sal die stad minder water moet stoor en versprei. Almal moet saamwerk sodat ons water in die toekoms sal kan geniet.

<http://www.capetown.gov.za/water>

[Uit: *Die Burger*, 29 November 2008]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAAL**VRAAG 5: WOORDSTRUKTURE**

Kyk na die prentjie hieronder en beantwoord die daaropvolgende vrae.

- Voltooi die paragrawe in die linkerkantste kolom met behulp van die leidrade in die regterkantste kolom. Skryf slegs die vraagnommer en die korrekte antwoord neer.
- Antwoorde in VRAAG 5.1 – 5.20 moet korrek gespel wees.

(5.1 mev.) Williamse het baie (5.2 vraestel) om na te sien. Vandag het sy nie tyd om haar (5.3 nuusblad) te lees nie, want (5.4 sy/hy/haar) is (5.5 baie moeg). Alhoewel mev. Williamse (5.6 [70]) jaar oud is, lyk sy nog baie (5.7 jong/jonk) en sy is so fris soos 'n (5.8 perd/muis). Haar (5.9 lang/lank) hare is netjies gekam. (5.10 Elke middag) wonder sy (5.11 wie/wat) die (5.12 beste; beste) punte gaan kry. Partykeer vaar die (5.13 seuns) (5.14 goed) in die (5.15 skriftelike) aspekte as die seuns. Mev. Williamse het nooit getrou nie en (5.16 lui/ly/lei) aan 'n (5.17 breek) hart. Haar (5.18 lewe+styl) is anders, maar sy hou (5.19 van + dit). Sy beplan om haar (5.20 kamer) aan die kant te maak.	5.1	Skryf die afkorting voluit.	(1)
	5.2	Gee die korrekte meervoud.	(1)
	5.3	Gee die sinoniem.	(1)
	5.4	Gee die regte voornaamwoord.	(1)
	5.5	Gee die intensiewe vorm.	(1)
	5.6	Skryf 70 in woorde.	(1)
	5.7	Kies die korrekte woord.	(1)
	5.8	Kies die korrekte woord.	(1)
	5.9	Kies die korrekte woord.	(1)
	5.10	Gee EEN woord.	(1)
	5.11	Kies die korrekte woord.	(1)
	5.12	Kies die korrekte woord.	(1)
	5.13	Gee die teenoorgestelde geslag.	(1)
	5.14	Gee die korrekte vorm.	(1)
	5.15	Gee die antoniem.	(1)
	5.16	Kies die korrekte woord.	(1)
	5.17	Gee die korrekte vorm.	(1)
	5.18	Gee EEN woord.	(1)
	5.19	Gee die regte vorm.	(1)
	5.20	Gee die verkleinwoord.	(1)

VRAAG 6:

- Kyk na die prentjie.
- Lees die sinne in die linkerkantse kolom.
- Gebruik die leidrade in die regterkantse kolom.
- Skryf die sinne korrek oor.

Ek verstaan dit nie... ek het dan gedroom dat ek goeie punte gaan behaal.

6.1 Sean het iets op die antwoordbladsy geskryf.	6.1	Skryf die sin oor in die ontkennende vorm.	(2)
6.2 Die hoof bel Sean se ouers.	6.2	Skryf die sin oor in die lydende vorm.	(2)
6.3 Die hoof is bekommerd oor Sean se toetsuitslae.	6.3	Skryf die sin oor in die verlede tyd.	(1)
6.4 Die ouers was teleurgesteld.	6.4	Skryf die sin in die toekomstige tyd.	(1)
6.5 Ma sê: "Jy kan nie meer klub toe gaan nie."	6.5	Skryf in die indirekte rede.	(2)
6.6 Pa het die motor se sleutels weggeneem.	6.6	Skryf in die lydende vorm.	(2)
Die seun hou nie van skool nie.			
6.7 Waarvan ...	6.7	Voltooi die vraag.	(2)
6.8 Sean sê dat hy al sy skryfbehoeftes het.	6.8	Skryf die sin in die direkte rede.	(2)
6.9 Die seun gaan nou hard werk. Hy wil aan die einde van die jaar slaag.(want)	6.9	Verbind die sinne soos aangedui.	(1)
6.10 Die seun het om vergifnis gevra.	6.10	Skryf die sin oor in die teenwoordige tyd.	(1)
6.11 Sean wil verder studeer. Hy moet leer. Sean wil verder studeer dus behoort...	6.11	Voltooi die sin	(2)
6.12 Sean leer (vir sy toetse; in die biblioteek; elke dag.)	6.12	Gee die regte woordorde.	(1)
6.13 Sean wil eendag 'n onderwyser word. Hy moet hard werk. (daarom)	6.13	Verbind die sinne soos aangedui	(2)

VRAAG 7: REDIGERING

Kyk na die prentjie en beantwoord die vrae.

- Lees die sinne in die linkerkantse kolom.
- Gebruik die leidrade in die regterkantse kolom.
- Skryf die sinne korrek oor.

7.1	Hy het al sy werk <u>gevergeet</u> .	7.1	Korrigeer die taalfout.	(1)
7.2	Kobus kyk (vir/na) die rekenaar.	7.2	Kies die korrekte voorsetsel.	(1)
7.3	Hy weet nie wat om te doen.	7.3	Verbeter die ontkenningsfout.	(1)
7.4	Ma skree: "Skakel die ligte af"	7.4	Vul die ontbrekende leesteken in.	(1)
7.5	Hy behoort om sy onderwyser te vra.	7.5	Verbeter die taalfout.	(1)
7.6	Hy probeer sy beste omdat hy het punte nodig.	7.6	Verbeter die woordorde fout.	(1)
7.7	Kobus likes working on the computer.	7.7	Vertaal die sin in Afrikaans.	(2)
7.8	Hy gebruik sy <u>gunstelling</u> program.	7.8	Maak die spelfout reg.	(1)

[9]

VRAAG 8: KRITIESE TAALBEWUSTHEID

Kyk na die strokiesprent en beantwoord die vrae.

8.1 Wat kan jy uit die man se woorde aflei? (2)

8.2 Kies die korrekte antwoord.

Die vrou se gesigsuitdrukking in die eerste raampie wys dat sy ...

- A treurig is.
- B trots is.
- C hartseer is.
- D bekommerd is. (1)

8.3 Die man dink dat alle vroumense slegte kos maak. Dit is 'n voorbeeld van ... (1)

8.4 Kies die KORREKTE antwoord.

In die eerste raampie, is die lepel ... die pot.

- A langs
- B bo
- C onder
- D in (1)

[5]

VRAAG 9: KYK EN KOMMUNIKEER

- Kyk na die prente.
- Lees die situasie.
- Voer elke keer die opdrag uit.

9.1 SITUASIE: Amanda wil haar man by sy werksplek besoek. Sy gaan na haar man se kantoor toe. Sy ontmoet die sekretaresse vir die eerste keer.

OPDRAG: Hoe sal Amanda op 'n beleefde wyse groet en vra om met haar man te gesels? Voltooi die sin in ongeveer 10 woorde.

Amanda: ...

(2)

9.2 SITUASIE: Die skoolhoof roep jou skool toe omdat jou kind nie goeie werk doen nie. Jy vra om verskoning.

OPDRAG: Wat sal jy (as die pa van die kind) aan die hoof sê om verskoning te vra? Voltooi die sin in ongeveer 10 woorde.

Pa: "Meneer, ...

(2)

9.3 SITUASIE: Dit is Robyn se verjaarsdag.

OPDRAG: Hoe sal Noxolo haar gelukwens?

Kies die regte antwoord:

- A Noxolo: "Veels geluk met jou verjaarsdag, Robyn."
- B Noxolo: "Hoera! Dis jou verjaarsdag, Robyn."
- C Noxolo: "Dis 'n groot dag vir jou, Robyn."
- D Noxolo: "Heppie verjaarsdag, my skat."

(1)
[5]

TOTAAL AFDELING C: 60

AFDELING D: LETTERKUNDE**KINDERS VAN DIE AARDE – Charles Fryer**

Hierdie afdeling bestaan uit DRIE vrae.

VRAAG 10: DIE OOREENKOMS Dalene Mathee

VRAAG 11: DIE RAMP T.T. Cloete

VRAAG 12: 'n MAN KOM TUIS Chris Barnard

Beantwoord enige TWEE vrae.

VRAAG 10: DIE OOREENKOMS – Dalene Mathee

- 10.1 Pas die woorde in KOLOM B by die woorde/sin in KOLOM A. Skryf slegs die VRAAGNOMMER en die KORREKTE LETTER neer.

KOLOM A	KOLOM B
10.1.1 Jakob en Willem	A 'n Teken kom gee dat daar lewe na die dood is.
10.1.2 Willem	B het twee vrouens gehad.
10.1.3 Jakob	C het agter die toonbank gewerk.
10.1.4 Die ooreenkoms	D gee die manne beskuit en koekies.
10.1.5 Die vroumense	E wonder of daar lewe na die dood is.

(5)

- 10.2 Lees die onderstaande uittreksel en beantwoord die vrae wat daarop gebaseer is.

En toe, na goed vyf jaar van saambly, gaan hulle die ooreenkoms aan. Dit is die aand nadat een van die oudste inwoners begrawe is.

- 10.2.1 Waar het Willem en Jakob gebly? (1)

- 10.2.2 Hoekom het Willem en Jakob die ooreenkoms aangegaan? (1)

Ek het jou nooit gesê nie. Ek was my lewe lank maar lugtig vir 'n spokery ...

- 10.2.3 Noem EEN ding wat Jakob gedoen het wat wys dat hy bang was na Willem se dood. (1)

En nou? As die bottel nou nie wil oop nie? Dis baie snaaks.

- 10.2.4 Noem EEN manier hoe Jakob die bottel aan die einde probeer oopmaak het. (1)

Kon iemand by die bottel gewees het?

- 10.2.5 Dink jy dat Willem by die bottel was?

(a) Skryf net Ja/Nee.

(b) Gee 'n rede vir jou antwoord.

(1)
[10]

EN/OF

VRAAG 11

DIE RAMP – T.T. Cloete

'n Paar kilometer verder gaan die waarskuwende rooi liggie op die instrumentbord skielik aan. Ek hou stil. Die enjin is gloeiend. Met die botsing teen die bokkie het die verkoeler eenkant losgeruk en teen die waaier gestamp, wat dit op 'n plek met 'n kwartsirkel oopgekerf het. Al die water het intussen daar uitgelek.

Daar is byna geen verkeer hierdie tyd van die nag nie, en die motors wat wel verbykom, hou nie vir my smekende gebare stil nie.

Later is ek papnat en koud. Toe ek weer 'n motor hoor aankom van Humansdorp se kant af, dink ek ...

Kies die korrekte antwoord en skryf slegs die letter langs die vraagnommer neer, bv. 11.1 B

11.1 11.1.1 Hoe weet die verteller dat daar fout met sy motor was?

- A Die motorbestuurder wou hom gehelp het.
- B Die insleepmotor het langs hom stilgehou.
- C Water het uit die enjin geloop.
- D Die waarskuwende rooi liggie het aangegaan.

(1)

11.1.2 "Nou moet ek die laaste ent maar jaag, harder as wat die koors in die kind klim."

Hierdie is 'n voorbeeld van ...

- A 'n metafoor.
- B 'n vergelyking.
- C personifikasie.
- D ironie.

(1)

11.1.3 Daar is probleem met die motor omdat hy teen 'n ... vasgery het.

- A motor
- B rots
- C steenbokkie
- D brug

(1)

11.1.4 Hoe het hy om hulp gesmeek?

- A lê in die pad
- B beduie geweldig
- C met sy flits gelig
- D staan met sy seun

(1)

11.1.5 Uiteindelik hou ... by hulle stil.

- A die groot blou Ford
- B die klein, geel Mini
- C die groot groen Mini
- D die klein wit BMW

(1)

11.2 Lees die onderstaande uittreksel en beantwoord die vrae.

Daar het my vrou siek geword. Al geneesheer in die omgewing was 'n afgetrede dokter wat net goed genoeg was om haar hand vas te hou, soos my vrou gesê het.

11.2.1 By watter plek was die gesin met vakansie?

(1)

11.2.2 Wat was fout met die vrou?

(1)

11.3 Lees die onderstaande uittreksel en beantwoord die vrae.

Ek moes flink ry deur die nag ...

Die kinders het baie gehuil, veral die twee kleinstes.

11.3.1 Waarheen is die verteller en sy kinders op pad?

(1)

11.3.2 Waarom het die kinders gehuil?

(2)

[10]

EN/OF

VRAAG 12**'n MAN KOM TUIS: Chris Barnard**

- 12.1 Pas die woorde in KOLOM B by die woorde/sin in KOLOM A. Skryf slegs die VRAAGNOMMER en die KORREKTE LETTER neer.

KOLOM A	KOLOM B
12.1.1 Die oudste kind.	A Gouws
12.1.2 Hy is die padmaker.	B Wilgerspruit
12.1.3 Die slimkop.	C Skurweberg
12.1.4 Hy is besig met die pad ... toe.	D Gawietjie
12.1.5 Die padmaker bly op ...	E Petrus
	F Andries

(5)

- 12.2 Lees die onderstaande uittreksel en beantwoord die daaropvolgende vrae.

“Jy sien, my huis is so ses blokke van die hoofstraat af, onder langs die spruit. Nou as jy my aflaai bo in die hoofstraat, dan vat ek my goedjies en ek stap met ons straat af tot ek die huis kan sien...”

- 12.2.1 Noem TWEE goedjies wat hy vir die gesin gebring het. (2)

- 12.2.2 Wie sal Gouws eerste sien? (1)

- 12.3 Lees die onderstaande uittreksel en beantwoord die vrae.

Toe ek by hulle verbyry, was hulle nog besig ...

- 12.3.1 Het hulle die verteller gewaar? Sê net JA/NEE. (1)

- 12.3.2 Waarmee was hulle besig? (1)

[10]**TOTAAL AFDELING D: 20****GROOTTOTAAL: 120**